

VIB Technische Dag Utiliteit en Duurzaamheid

Energieverspillen, dat moet je niet willen

Isolatiebedrijven kunnen met hun specifieke kennis de komende wet Kwaliteitsborging uitstekend gebruiken om in de utiliteitsbouw een grotere rol voor zichzelf op te eisen richting opdrachtgever. Dat werd duidelijk tijdens de op 23 maart 2018 in Woerden gehouden VIB Technische Dag Utiliteit en Duurzaamheid. Veel nieuwe ontwikkelingen passeerden er de revue.

Onder druk van de akkoorden van Parijs moet de mondiale temperatuurstijging beperkt worden tot maximaal 2 graden in 2050. Energieprestaties, nul-op-de-meter, geen materiaalverspilling, circulaire economie, het zijn allemaal aandachtspunten die ook het isolatievak in meer of mindere mate raken. Dat is de reden dat VIB zijn eerste Technische Dag van dit jaar in het teken zette van de ontwikkelingen in de utiliteit. VIB-voorzitter Hans Koole: "Het is

belangrijk dat isolatiebedrijven zich in de materie te verdiepen, al was het alleen maar om een idee te krijgen wat er allemaal op ons afkomt". En dat blijkt heel wat te zijn, zo waarschuwden sprekers Harm Valk van Nieman Raadgevend Ingenieurs en Jurgen Slippens van Nieman Kwaliteitsborging.

Duurzaam

In 2050 moet de gebouwde omgeving energieneutraal zijn, dat wil zeggen CO₂-neutraal. In de weg daarnaartoe is Europees afgesproken vanaf 2020 alleen nog 'nearly zero energy buildings/nZEB) te bouwen. In Nederland is dat vertaald naar 'Bijna Energie Neutrale Gebouwen/BENG'.

De transitiepaden in de Energie-agenda zijn benoemd als kracht en licht (elektriciteit), lage-temperatuurwarmte (de gebouwde omgeving <100 graden), hoge-temperatuurwarmte (procesindustrie), mobiliteit en voedsel en natuur. Valk: "In Nederland gaat circa 900 petajoule naar de gebouwde omgeving. Als we de hele Noordzee volzetten met windmolens

De eerste Technische Dag van dit jaar werd goed bezocht.

en elke duurzame energiemaatregel implementeren, dan heeft Nederland 300 pJ duurzame energie beschikbaar. Alle zeilen moeten dus worden bijgezet, en de energiebehoefte moet drastisch worden gereduceerd". Behalve energiegebruik, spelen daarnaast ook nog hergebruik, maar ook het sluiten van kringlopen een rol. Nieuwe gebouwen krijgen een paspoort en een definitie als grondstoffenbank, waarbij elke grondstof in de cirkel wordt gehouden.

BENG

De drie BENG-indicatoren voor nieuwbouw zijn energiebehoefte in kWh/m² (BENG 1 minder of gelijk aan 25kWh per m²/j thermisch voor woningbouw, 50kWh kantoren), fossiele energiegebruik in kWh/m² (BENG 2, primair fossiel minder dan 25 kWh thermisch woningbouw, 60kWh kantoren) en de hoeveelheid duurzame energie in % (BENG 3 hernieuwbaar meer dan 50% van het totaal primair, voor alle type gebouwen). Bij industriefuncties worden geen energieprestatie-eisen aan het gebouw gesteld. Valk: "De overheid zal met het draaien aan de BENG-knoppen proberen de huidige energiebehoefte terug te brengen en te verduurzamen. Daarbij zullen aparte eisen gaan gelden voor de gebouwschil en de technische installatie. Met de invoering van BENG wordt het hele gebouw en zijn energiebehoefte bekeken. Dat is een stap verder dan alleen de Energieprestatiecoëfficiënt (EPC). Die wordt dan ook ten grave gedragen.

De schilisolatie zit in BENG 1. Leidingisolatie buiten zit in BENG 2. Valk: "Voor leidingisolatie binnen heb ik toch slecht nieuws. Waar de warmte van een leiding binnen terecht komt is voor de energieprestatie van een gebouw in deze systematiek niet van belang. Voor het comfort vanzelfsprekend weer wel en natuurlijk voor het goed functioneren van de installatie is isolatie ook van cruciaal belang. De leidingisolatie binnen

Jürgen Slippens (Nieman Kwaliteitsborging).
"Onderscheid in de markt".

Harm Valk (Nieman Raadgevend Ingenieurs). "Haak aan op kwaliteitsstandaard".

wordt dan ook niet in BENG 2 meegenomen. Het gaat tegen je gevoel in, maar de praktijkprestatie van de installatie wordt niet meegenomen". Dat is ook de reden dat de nieuwe milieuregels maar beperkt kansen biedt voor isolatiebedrijven in de utiliteit. "Wat ik de isolatiesector wil meegeven is dat het kwaliteitsdenken uitmondt in een energieprestatiegarantie voor gebouwen en meetbare kwaliteit. De bouwer geeft de opdrachtgever/gebruiker van een gebouw de garantie van een bepaald energiegebruik bij een bepaald gebruik van het gebouw. De kwaliteit en het functioneren van een installatie wordt op zo'n moment uitermate belangrijk. Je ziet nu al dat als gevolg daarvan de grote installateurs een beweging maken naar het overnemen van de installatie tijdens de levensduur van een gebouw. De opdrachtgever koopt in plaats van een installatie, een hoeveelheid warmte en koude. In zo'n geval is de aandacht bij de installateur voor het functioneren van een installatie dan ook optimaal, want alles wat niet functioneert krijgt hij als een boemerang terug. Om dat goed te kunnen, hebben we als markt dus wel behoefte aan een kwaliteitsstandaard. Dit is het haakje waar de isolatiebranche ook het best op kan aanhaken. Bij de gekozen systematiek van energieprestatie is de invloed van de leidingisolatie als klein schakeltje eenvoudig te gering. Bij de energieprestatiegarantie kan het isolatiebedrijf zijn ervaring uit utiliteit en industrie heel goed gebruiken".

Kwaliteitsborging

De nieuwe Wet Kwaliteitsborging wordt na verwachting 1 januari 2019 van kracht. Jürgen Slippens van Nieman Kwaliteitsborging ging hier dieper op in. Zo wordt kwaliteitscontrole in de praktijk door een gespecialiseerde kwaliteitsborger dagelijkse praktijk. Slippens: "Dat betekent dat er voorafgaand aan de bouw 'vóórgedacht' moet worden, dat

de borger zowel in de tekenfase als de bouwphase meekijkt aan de hand van een kwaliteitsborgingsplan en een eindverklaring afgeeft dat het eindresultaat aan de gestelde eisen van het Bouwbesluit voldoet. De opdrachtgever die de vergunning aanvraagt en niet de overheid wordt verantwoordelijk dat het gebouw voldoet aan het Bouwbesluit". De borger doet zijn werk op basis van een zogenoemd Instrument. Deze bevat eisen aan proces, personen en product. Ook zijn hierin de voorschriften voor de wijze van controle opgenomen. De borger wordt op zijn beurt weer gecontroleerd en gecertificeerd door een toelatingsorganisatie. Die houdt toezicht op de werking van het stelsel, systeem en het instrument.

Expertise zelf organiseren

Volgens Slippens zijn de gevolgen van de nieuwe wet voor bouwer, onderaannemer en toeleverancier groot. "Het zal leiden tot een onderscheid in de markt. Sjoemelen met het bestek wordt moeilijker. Kwaliteit moet gedocumenteerd worden aangetoond en worden vastgelegd in het opleverdossier. Dat is iets om als onderaannemer en toeleverancier goed rekening mee te houden. Lever de documenten als het casco klaar is. Handel het af. Contracten van aannemers zijn op dit onderdeel ook aan het veranderen. Bij de eerste factuur willen ze vaak ook direct al de onderliggende bescheiden hebben. Dat is ook geen probleem, want je weet toch wat je hebt geleverd, met welke certificaten enz. Controles en eindopmeting kunnen in dat stadium nog niet, maar dat weet een ieder, inclusief de wetgever". Volgens hem zullen bedrijven die dit goed voor elkaar hebben en op tijd leveren een duidelijk concurrentievoordeel verwerven bij hun opdrachtgevers. "Ik hoor al gemopper over bepaalde bedrijven. Die zullen dus onherroepelijk minder vaak worden ingeschakeld". De eerste keer heeft de bouwer de neiging alles zelf in de hand te houden. "En ze worden helemaal kierewiet. Door die ervaring zie je dat zij veel meer onderaannemers en leveranciers bij dit proces betrekken. Keuringslijsten van de isolatie zijn ook het best te maken door het isolatiebedrijf, omdat daar de kennis zit. Niet door de aannemer. Dat betekent ook dat als er iets niet in orde is, dat via de bouwer en installateur vanzelf weer bij het isolatiebedrijf terugkomt."

Ad de Jongh (TNO geautoriseerd BIM-adviseur).
"Eerst digitaal bouwen".

Erik Windmeijer. "Tracing in de praktijk is niet moeilijk".

Boudewijn Goedhart (Bouwkennis). "Marketing is geld verdienen".

Slippens roept de isolatiesector op de benodigde expertise die nodig is voor goed isolatiewerk zelf te organiseren. Voor gevelisolatie bestaat al een dergelijk initiatief.

Informatiemarkt

De overige onderwerpen die tijdens de Technische Dag aan bod kwamen waren ontwerpen en bouwen volgens het Bouw Informatie Model (BIM). Daarin wordt een gebouw door ontwerper, bouwer en installateur eerst gezamenlijk tot op detail helemaal in de computer gebouwd. Dat voorkomt op de bouwplaats fouten, improvisatie en faalkosten. Ad de Jongh van ICN Solutions staat bedrijven hierin bij. Erik Windmeijer nam zijn gehoor in een parallelsessie mee naar het belang van goede montage van tracing. De uitsmijter werd verzorgd door directeur Boudewijn Goedhart van Bouwkennis. Tijdens de pauzes konden bezoekers hun licht opsteken op de informatiemarkt. Deelnemers hier waren: Goebel, Huikeshoven, OOI, Multifoil, Rockwool en Webheat.

De tweede Technische Dag (er zijn er dit jaar in totaal vier gepland) vindt overigens plaats op 17 mei in de Köln Messe, tegelijkertijd met een algemene ledenvergadering van de VIB en de vakbeurs IEX. Meer informatie daarover op: www.isoleren.nl. Daar is ook een kort videoverslag van de dag te vinden.